

2026 szeptember 5.,
szombat

Kedves gyerekek,

Ennyi darazsat életemben nem láttam. Az az érzésem, hogy elfoglalták nagyapóék kertjét, azaz saját területem. Bármerre is nézek, szemem elé tűnik egy-egy sárga-fekete csíkos zümmögő betolakodó. A legtöbb azonban a földre hullott gyümölcsökön látható. Úgy tűnik, hogy a szilva és a körte igazi mágnesként vonzza őket.

Azért, hogy elkerüljék a fájdalmas darázsszúrásokat, nagyanyóék a gyümölcsöt korán reggel szokták felszedni. Ekkor még hűvösebb van, így a darazsak nem annyira aktívak mint perzselő napsütésben. Velük ellentétben nagyapóék kutyája pontosan a reggeli órákban igazán élénk és játékos. Mindig elsőként érkezik a kertbe, a fa alá, és mire nagyanyóék hátra érnek, gyakran meg is kóstolja valamelyik érett gyümölcsöt. Az édes, lédús körtét szereti a leginkább. Szépen lassan nyalogatja. Egyik reggel azonban a körte iránti étvágya meglepetést tartogatott számára, a fájdalmasabb fajtából, ugyanis egy, a körtén lapuló darázs pont a szája szélébe döfte hegyes fullánkját. A kutya halkan felnyűszított, jó erősen megrázta a fejét és mintha puskából lötték volna ki, úgy rohant el a kertből. Eltelt egy kis idő, mire nagyapó és Lili felfedezte, hogy miért nem mozdul el a főbejárat előtti lábtörlőről: annyira feldagadt a szája, hogy szinte alig lehetett látni barátságos szemét. A kislány próbálta vigasztalni, ez alkalommal anélkül, hogy hozzáért volna. Mondta, hogy ne búsuljon, mert nemsokára hazajön az apukája és meggyógyítja.

Mivel kíváncsi voltam hogyan folytatódik ez a történet, a közelben maradtam. Egy ideje már nem énekeltem. Semmi értelme nem volt annak, hogy megvédjem a területem, hisz fiókáim önállóvá váltak és az idei költési időszak véget ért. Hasonlóan elnémultak madártestvéreim is. Néhányan közülük már készülődtek elhagyni vidékünket.

Psz, valami hangokat hallok. Úgy tűnik, jönnek...

- Apa, mikor lohad le Pufi orra? Érdeklődik Lili.

Hallottátok? Pufinak hívják nagyapóék kutyusát. Azon csodálkozom, hogy nem hallottam eddig.....

- Egy-két napon belül valószínű nyoma sem lesz a szúrásnak, feleli nyugodtan az édesapja.

- Ki is vetted a fullánkot? Amikor anyát szúrta meg egy méhecske sokkal több időbe került. Emlékszem, akkor meg is mutattad, hogy a fullánkot a körmünkkel kell kitaszítani a bőrből, nem pedig két ujjal megfogni és kihúzni.
- Nem kellett kiszedjem, mert nem szakadt be. Pufit egy darázs szúrta meg, nem pedig egy méhecske, mint anyát. Tudod mi a különbség a két szúrás között? A darázsak fullánkja síma, akárcsak egy injekciós tű, ezért könnyen ki tudják húzni és akár többször is szúrhatnak vele. A méh fullánkján viszont hátrafelé álló kis horgok helyezkednek el, ezért amikor a méh megpróbálja kihúzni, a fullánk a bőrben marad. Vele együtt a mérgezsák is leszakad. Ezért kell nagyon óvatosan eltávolítani. Ha két ujjal megfogjuk és megszorítjuk, a mérgezsákból gyorsan a bőrbe préseljük az összes mérget.
- És miért van ennyi darázs? Nem tudok kint semmit megenni anélkül, hogy meg ne jelennének! Tavasszal miért nem zavartak minket, amikor mindannyian a kerti asztalnál ettünk?
- Milyen jó megfigyelő vagy! – mondja az apukája, miközben megsimogatja a fejét. – Azért van most ennyi darázs, mert, ahogy a szakemberek mondani szokták, ilyen az életciklusuk. A telet csak a királynő éli túl. Tavasszal fészket épít és lerakja az első petéket. Ezekből először lárvák, majd bábok fejlődnek, végül pedig megjelennek az első dolgozó darázsok.
- Mit dolgoznak? érdeklődik tovább a lány.
- A dolgozók bővítik a fészket, etetik, gondozzák a lárvákat, megvédik a darázfészket. Átveszik a királynőtől mindazokat a feladatokat, amelyekkel kikelésük előtt egyedül kellett megbirkóznia. A királynőnek ezután csak egyetlen dolga marad: petéket rakni, még hozzá minél többet. Így a darásváros gyorsan növekszik, nyár végére éri el a legnagyobb méretet. Valójában ebben az időszakban, augusztus második felében, szeptember elején a legnépesebb a kolónia. Ahogy lehűl az idő, a fiatal királynőn kívül az összes darázs elpusztul. Ez átvészeli a telet és tavasszal új fészket épít. Kezdetét veszi egy újabb ciklus.
- Miből építik a fészket?
- Papírból, feleli Lili édesapja, majd cinkosan kislányára kacsint.
- Dehogyan. Az lehetetlen. Ismét viccelsz. Láttam én már darázfészket, de az biztos, hogy nem papírból készült.

- Akár hiszed, akár nem, a kutatók azt állítják, hogy a társas darazsak jóval az emberek előtt rájöttek arra, hogyan lehet papírt készíteni. Erős rágóikkal vékony rostokat kaparnak le a fák kérgéről, de akár a fakerítésekről is. Ezután megrágják és összekeverik a saját nyálukkal, így puha pépet kapnak. Amikor ezt a pépet vékony rétegben szétterítik és hagyják megszáradni, olyan lesz, mint a papír, vagy inkább, mint egy vékony kartonlap. Ebből az anyagból építik fel a fészkeket. Az építkezést felülről lefelé kezdik, éppen fordítva, mint ahogyan mi építjük a házainkat. Először egy kis nyelet készítenek, amelyhez vízszintesen rögzítenek egy lépet. A lép hatszögletű sejtekből áll, amelyek a vártakkal ellentétben nem felül, hanem alul nyílnak. Ezekben a sejtekben alakulnak át a peték először lárvákká, majd bábokká, végül innen bújnak elő a darazsak. Egyes társas darazsfajok egyetlen lépet készítenek, mások, mint például a német darázs vagy a lódarázs több lépet helyeznek vízszintesen egymás alá. A lépek köré többrétegű védőburkot építenek, amelyen egyetlen nyílást hagynak legeslegalul. Ezen a röpnílán keresztül tudnak a darazsak bejutni a fészekbe vagy éppen elhagyni azt.

- Mutatsz nekem is egy darázsfészket? Nagyon kíváncsi lettem hová is épülnek.

- Én a helyedben nem nagyon közelíteném meg a darazsak fészket. Nem szeretném, ha megszárnának. Elárulom viszont azt, hogy esőtől védett helyen, postaládákban, műodúkbán, padlásokon, épületek repedéseiben, vagy akár a föld alatt, egerek járataiban épülnek. Egyesek akkorák lehetnek, mint egy focilabda. Valahol azt olvastam, hogy egy ragadozó madár, a darázsölyv, pontosan ezeknek a darazsaknak a lárváival táplálkozik, miután erős lábaival kikaparta a lépeket a földből. De megeszi a kifejlett darazsakat, szöcskéket, sőt még gyíkokat is.

- És mivel ősszel a darazsak elpusztulnak, ennivaló hiányában muszáj elvonuljon egy olyan vidékre, ahol táplálékot kap magának, szakítja félbe Lili.

- Pontosan. Szeptemberben Afrikába vonul. A darázsölyvön kívül egy másik madarunk is megfogja a darazsakat: a gyurgyalag vagy méhészmadár. Tudod, hogyan kerülnek el a fájdalmas szúrások? A darázsölyv fejét pikkelyek borítják, amelyek megvédik a szúrásoktól, a gyurgyalagok pedig miután elkaptak egy fullánkos rovar, méhet vagy darazsat, ágakhoz dörzsölik, ütogetik őket, hogy kiszedjék a fullánkot, illetve részlegesen immúnisak a méregre.

- Apa, te mind csak a madarak ennivalójáról mesélsz. Nem gondolod, hogy megéheztem én is?

- Gyerünk be a házba, együnk meg egy almát. Utána pedig játszunk. Csodálatos ötletem támadt: mit szólnál egy szerepjátékhoz? Megkérjük szépen nagyanyót, hogy legyen ő a királynőnk. Darázskirálynő, természetesen, hisz amióta hazaértem, szinte csak darazsakról beszéltünk. Nem kell mást tennie, mint sütni egy-két tepsi darázfészket, olyanokat, amelyeket csak a nagymamák tudnak készíteni. Üres, ragacsos darázfészkeket neked, hisz ez a kedvenced, az enyémbe és a nagyapóéba pedig tehet jó sok diót és mazsolát mielőtt feltekeri a tésztát. Mi leszünk a darázsölyvek és az egész darázfészket megesszük. Beleegyezel?

- Hűha apa! Ez lesz a világ legfinomabb, legínycsiklandozóbb szerepjátéka!

Az az igazság, hogy nekem is kedvem lenne darázsölyvvé változni, legalább addig, amíg jól nem lakom. Biztos vagyok benne, hogy nagyapóék kertjében is van legalább egy, a föld alatt rejtőző darázfészkek, tele kövér, ropogós lárvákkal.

Üdvözlettel,
Fekete rigó

Ajánlott tevékenységek:

1. Figyeljétek meg a darazsak színét, de csak távolabbról.
2. Meghívlak benneteket, legkisebb barátaim, hogy készítsétek el a saját darazsakat. Vegyetek egy WC papír gurigát, színezzétek sárgára majd rajzoljatok rá néhány fekete csíkot, két kis szemet és egy mosolygós száját. Most jön a legnehezebb rész: kérjétek meg anyát, hogy rajzoljon két szárnyat egy fehér lapra. Vágjátok ki a szárnyakat és ragasszátok a gurigára. Kész is vagytok! A legjobb az egészben az, hogy ez a darázs még véletlenül sem tud megszúrni benneteket.
3. Játsszátok el ti is a Lili apukája által kitalált szerepjátékot. Válasszátok meg anyát, nővéreteket vagy mamákat darázskirálynőnek, ti pedig változzatok darázsölyvekké, akik alig várják, hogy jóllakhassanak a királynő által elkészített darázfészkekkel.
4. Cseréljétek gyakran a vízfürdőben a vizet és ne felejtsetek el közben kimosni.
5. Ne felejtsetek beírni EBBE a kérdőívbe a rólam szóló mesék, versek, dalocskák címét.

